

Од выдавці

Меншыновы языки од давна занимают важне місце в світовій літературі. Привыкли сме еднак гу тому, што часто їх присутність назначена ест рівночасным перекладом на язык векшыновой группы (або сут присутны лем в тым перекладі). Без автономії стають ся екзотичном прикрасом, своєрідном культуровом атракційом для читателя, якій до властивой лектури ма еднак приступити в «домінуючым», «народовым» або «международным» языку. Сеса публикация ест інча. Возникла з ініціативы члена меншыновой соспільности, што рішыл перевести на свій язык, шлезскій, вершы выдатного творці приналежного до іншой етнічной меншыны – лемківской. Хоц за каждым з тых соспільности стоїт розвивана століттями і в вельох аспектах неповторна, самобытна історична траєктория і сут они ефектом специфічных культуровых, соспільных і достоменностьовых процесів осаджених в одмінных географічных реаліях, то еднак барз вельо їх лучит: тото, же мусят дефініювати власну окремість в опозиції до культур і языків векшынових, їх народових дискурсів і ідеологій, травматичный досвід переслідувань і зазнаних в минулым кривд, протиставління ся асиміляційным політикам, трудны реляції з векшыновыма групами ци борба о узнання власной окремости. Тота остатня, успішна як ходит о Лемків, фурт е отворена для Шлезаків.

Днешня ситуация меншин і вызваня, з якими ся змагают, доводят до того, же хоснувателі языків, што сут загрожены перерваньом межепоколіньовой трансмісії, повинны зо собом бесідувати, ділити ся досвідом, спомагати і лучити свої сили в обороні власной достоменности і языково-культурового продолжыня. Вказувати, же вельо-язычна комунікация ест нормом, а не вынятком приреченым на загибель в уніфікуючых глубинах історії.

Uod wydowce

Myńszośćowe godki uod downa majům wożny plac we śwjatowyj literaturze. Przibadali'my śe ale do tego, iże jejich uobecności zowdy towarzyszy przekład na godka uod wjynkszośćowyj grupy (abo sům uobecne yno w takim przekładze). Pozbawjůne autůnůmije stowajům śe egzotycznům uozdobům, kulturowům atrakcyjům dlo uodbjorce, kery ale richticznyj lektury mo śe podjůńć we godce, co «důminuje», godce «norodowyj» abo «mjyllandzynorodowyj». Ta publikacyjo je inkszo. Zrodźůła śe ze inicjatywy człůnka myńszośćowyj społeczności, kery postanowjůł przelůżyć na swoja godka, ślůnsko, wjyrse uod wybitnego twůrce, co przinoleży do inkszyj etnicznyj myńszości – łymkowski. Choća za koźdům z tych grup stoi wjelowjekowo i pod mocům wzglyndůw uńikalno historyczno trajektorijo i sům uůne produktym specyficznym kulturowym, społecznym i tůżsamośćowym procesům, uosadzůnym we uodmijnnych geograficznych realjach, moc jich kupluje: mus definiowań włośnyj uodrymbności we uopozyciji do kulturůw i godkůw uod wjynkszości, jejich dyskursůw i norodowośćowych ideologijůw; traumatyczne szprymy prześladowań i doznowanych krziwd; rýzgoda na asymilacyjno politika, czynke relacyje ze wjynkszośćowymi grupami abo walka uo uźnańy swojij uodrymbności. Ta uostatńo – zakůńczůno sukcesym u łymkůw, durch aktualno dlo Ślůnzokůw.

Teroźno sytuacyjo myńszości i wyzwania, z kerymi śe zmagajům, powodujům ale, iże używocze godkůw, w kerych mjyllandzypokolynowo transmisyjy je zagroźůno, winńi ze sobům godać, dzielić śe szprymami, spjyrać i kuplować swůj potencjał dlo uobruńy tůżsamości a godkowo-kulturowego przekazu. Pokazować, iże wjelogodkowo kůmunikacyjo je normům, a rý yno wyjůntkym, skozanym na sńiszczyńy bez uńifikatorske zamynta historyje. Poznować swoja uodrymbność i wpływać na wjynkszo śwjedůmość wjynkszośćowych grup.

Познавати свою окреміст і вплити на більшу свідомість векшыновых груп. Прото збірка, што ей оддаєме в руки читатели, то живе свідоцтво языковой ріжнородности нашой державы, а єдночасно фасцинуючого творчого диялогу на літературным пограничы культур і языків, диялогу, што усуват комунікаційны бареры нарастаючы десятьоліттями будувания держав єдного народу і єдного языка. Його творці вказуют, што не треба нам посередництва векшынового языка, жебы дотерати до шыроко кругу читатели.

Юстина Олько
Варшава, листопад 2021

пер. Олена Дуць-Файфер

Skirz tego tłumik, kery uoddowũmy w wasze rynce, je żywym śwjadectwem godkowyj roztumajtości naszego państwa, a społym z tym – interesantnego, twórczego dIALOGU na literackim pograniczu kultur i godków; dialogu, co likwiduje komunikacyjne szpery, kere narosły bez dżesũtki lot budowań państw jednyj nacyje i jednyj godki. Uũnego twórcy pokazujũ, iże ńy potrza nũm postrzedũictwa wjynkszośćowyj godki, coby dotrzić do шыrokigo grũna czytaczũw.

Justyna Olko
Warszawa, listopad 2021

przeł. Bartłumiej Wanot